

om, men jeg antager, at det vil ske i et Udvalg, og skal derfor ikke trætte det høje Ting længere, men slutte mig til de foregaaende Taleres Haab om, at der skal blive Forstaaelse mellem den højtærede Minister og Udvalget, saaledes i alt Fald, at selv om § 1 ikke kan gaa helt ud, den saa i alt Fald i høj Grad bliver forandret.

Johansen: Forslag til Lov angaaende Fæste-, Leje- og Tjenestehuse kom frem først i 60-erne og har siden den Tid særlig været behandlet i 80-erne og Midten af 90-erne. I Slutningen af 90-erne blev der gjort et meget betydeligt Udvalgsarbejde, der dannede Grundlaget for en Overenskomst mellem de forskellige Partier inden for Udvalget, saa der kunde gøres en fælles Indstilling i Folketinget. Det var et overordentlig smukt Fremskridt, man da var naaet til, og det glædede mange Mennesker rundt omkring i Landet. Indtil den Tid havde man ikke vidst Rede paa, hvor mange Fæste- og Lejehuse der var, men det omtalte Udvalg fik gennem Landbrugsministeren statistisk Bureau til at foretage en Undersøgelse, saaledes at vi nu have Rede paa, at der er om ved 26,000 Familier her i Landet, der bebo Fæste-, Leje- og Tjenestehuse. Det er jo saaledes et betydeligt Antal Familier, dette Lovforslag tager Sigte paa at komme til gode; jeg synes, at det er, for at bruge et Udtryk, som er blevet brugt her i Dag af det ærede 4de Medlem for 10de Kreds (Steen- sen-Leth), en Klasse Medborgere, der ikke just bo paa Solsiden, og det forekommer mig, at man ad Lovgivningens Vej skulde søge at gøre noget for at værne disse Folk. Vi have jo lagt Mærke til, at der lige siden 1848 er sket en Forskydning, idet der nu for Tiden er ikke mindre end 7259 Fæstehuse færre end i 1848. Der er derimod 1327 Lejehuse flere end i 1848. Ved denne Forskydning, som har vakt Opmærksomhed, kan man jo gaa ud fra, at der er en ikke ringe Forskel paa at være Fæster og at være Lejer. Selvfølgelig er det allerbedste at være Ejer, men det bedste efter dette er at være Fæster, idet en Mand, som er Fæster, ganske anderledes kan lægge sin Arbejdskraft ned i vedkommende Ejendom for at kunne faa Udbytte af den end en Lejer, og det ere vi jo enige om, at disse Arbejdsfolk have ikke anden Kapital end den, der sidder i Arbejdskraften, og jo mere Arbejde de lægge i Ejendommen, desto bedre blive deres Livsvilkaar. Alt hvad vi ere i Stand til at gøre for at forbedre Forholdet i saa Hen-

sende, synes jeg, man maatte være enig om at yde sit Bifald. Den, der er Fæster, har jo Udsigt til i en Aarrække, dersom ikke Døden afbryder hans Virksomhed, at sidde i sin Bedrift, hvorimod Lejeren er udsat for at blive sagt op og maatte flytte, og det kan være paa et saadant Tidspunkt at han ikke har naaet at faa Udbytte af det Arbejde, han har lagt ind, kort sagt saaledes, at hans virkelige Kapital gaar tabt for ham. Fordelingen af de 25,815 Leje- og Fæstehuse er saaledes, at 18,442 ligge paa Øerne og 7,373 ovre i Jylland, hvilket omtrent svarer til 72 pCt. for Øerne og 28 pCt. for Jylland. Vi se, at i Jylland er man gaaet mere og mere bort fra Fæste over til Leje. Vi have i alt 5,605 Fæstehuse og 16,342 Lejehuse og 3,868 Tjenestehuse her i Landet. Det er jo, som jeg alt har peget paa, en ikke ringe Del Folk, man her tager Sigte paa, og det er derfor ikke at undres over, at dette Lovforslag er kommet frem Gang efter Gang. Det er ikke kommet som et Paradenummer, men fordi de Mænd, der Gang efter Gang have bragt det frem, have følt, at disse Folk burde beskyttes ved den Lovgivning, her er Tale om. Det er vel ogsaa rimeligt, at de gennem deres Erfaring have fundet, at der er Grund til at gøre et Skridt som dette. Jeg underkender aldeles ikke, hvad det ærede 6te Medlem for 6te Kreds (Ahlefeldt-Laurvig) før udtalte, at der paa hans Godser ikke er Trang til at lovgive, som her foreslaet; jeg vil meget godt indrømme, at det maa- ske ikke er nødvendigt der, og der kan være flere andre Steder, hvor det ikke er nødvendigt, men det turde dog være uden for al Tvivl, at der kan være Steder, hvor det er nødvendigt at gribe ind, som her foreslaet, og jeg kan ikke erkende, at det er et Indgreb i Ejendomsretten. Paa den anden Side kan jeg godt indrømme, at det bliver et vist Baand, der bliver lagt paa Ejendommen ved Fæstetvangen. Det er imidlertid fordelt over saa mange, at Smer- ten ikke bliver saa stor i Forhold til det gode, det vil komme til at gøre alle de smaa i Samfundet, som her er taget Sigte paa. — Det har været mig en Tilfredsstillelse at høre de første ærede Talere i Dag, som dog ere enige i, at de 2 Afsnit af dette Lovforslag ere af ikke ringe Betydning, og som kunde billige, at de bleve gennemførte og bleve til Lov. Jeg beklager meget, at de ikke kunne tiltræde Lovforslagets første Afsnit, og jeg kan endnu ikke opgive Haabet om, at man ved fortsat Forhandling skal kunne naa at komme